MILJÖMINISTERIETS BESLUT

Givet i Helsingfors den 26 juni 2007

ÄRENDE

Inrättande av ett landskapsvårdsområde av riksintresse i enlighet med naturvårdslagen för Skärlandet i Ekenäs (nr 3/500/2007)

ANSÖKAN

Ekenäs stad har 30.5.2006 tillställt miljöministeriet en ansökan om att Skärlandets landskapsvårdsområde skall inrättas som landskapsvårdsområde av riksintresse. Ansökan innehåller en redogörelse om utgångspunkterna och målen för inrättandet av landskapsvårdsområdet, en skötsel- och användningsplan samt en karta över området.

Beskrivning av området och landskapsvärden

Området är beläget i Finska vikens innerskärgård i Ekenäs stad och det omfattar centrala delar av huvudön Skärlandet med vattenområden. I området ingår lantbruk med åkrar, betesmark, skogar och byggnader. Det omfattar mark- och vattenområden inom det riksomfattande strandskyddsprogrammet, Natura 2000 nätverket samt delgeneralplanens avgränsning för ett rekreationsområde (VR).

Områdets landskapsvärden har allmänt konstaterats i olika sammanhang. De centrala delarna av området har fastställts som en nationellt värdefullt landskapsområde där Skåldö by är en nationellt betydelsefull kulturhistorisk miljö. I området ingår också flera värdefulla kulturlandskap och förhistoriska fornlämningar. I landskapsplanen och delgeneralplanen har området anvisats som en värdefull landskapshelhet. Landskapsvärdena och områdets väsentliga särdrag ingår i beslutets motivering.

Markägoförhållanden

Merparten av områdets åkrar och betesmarker samt bostads- och fritidshus finns på privat mark. Gårdarna Backa, Nabben, Östergård, Sondsundsäng och Grevö bedriver jordbruk.

Beslut, planer och utredningar som gäller området

Skötselprogram

• Skärlandets landskapsvårdsområde. Skötsel – och användningsplan. (Ekenäs stad et. al 2005) (http://www.ekenas.fi/index.php?lang=FI&p=aktuellt/10000008)
• Gårdsspecifika miljövårdsplaner för lantbruk (Vuorinen 1999).

Skyddsobjekt

• I området ingår flera i enlighet med naturskyddslagen skyddade naturskyddsområden och naturtyper samt naturskyddsområden och -objekt som märkts ut i delgeneralplanen (SL och sl). (Se skötsel- och användningsplanen, s. 97.)
• Områdets sydöstra del ingår i Natura 2000-programmet

Naturinventeringar

• Naturinventering i Ekenäs skärgård (Bonn & Bondestam 1994)
• Kompletterande naturinventering. (Vuorinen 1999)

Kulturlandskapsinventeringar

• Kulturlandskapsinventering (Bonn 1995)
• Maisemaselvitys ja maisemanhoito-ohjeita Skärlandetin-Gullön alueelle. (Jolkkonen 1998)
• Esiselvitys Skärlandet-Gullön maisemanhoitosuunnitelmaa varten. (Malmelin 1999)
• Uudenmaan perinnemaisemat. (Pykälä & Bonn 2000)

Värdefulla landskapsområden samt kulturhistoriskt betydelsefulla miljöer och byggnader

• Landskapsområden av nationellt värde (Miljöministeriet 1993, Statsrådets principbeslut 5.1.1995)
• Nationellt betydande kulturhistorisk miljö (Museiverket och miljöministeriet, 1993)
• I området finns byggnads- eller kulturhistoriskt värdefulla skyddsobjekt (sr). (Se skötsel- och användningsplanen, s. 97.)

Fornminnen

• På området finns fasta fornminnen som fredats genom fornminneslagen (Se skötsel- och användningsplanen, s. 117.)

Planesituation

• Landskapsplan som gjorts upp av Nylands förbund
• Strandgeneralplan för Ekenäs södra skärgård

Mål för skydd och vård av landskapsvårdsområdet

Syftet med att inrätta ett landskapsvårdsområde för Skärlandet är att bevara ett vackert natur- och kulturlandskap, historiska särdrag och att bevara och sköta andra speciella värden i anknytning till dessa. De detaljerade målen för skydd och vård av området framgår av skötsel- och användningsplanen.

För att stöda områdets livskraft har Ekenäs stad satt upp följande mål för Skärlandets landskapsvårdsområde:

• förutsättningarna för ett fungerande jordbruk i skärgården bevaras,
• möjligheterna att bedriva näringsverksamhet i skärgården på ett hållbart sätt ökas,
• fortsatt skötsel av betesmarker med betesgång,
• nybyggnad anpassas till nuvarande byggnadsbestånd,
• uppsatta mål och åtgärder inom landskapsvården anpassas till verksamhet och metoder på lokal nivå samt bygger på praktisk erfarenhet,
• genom landskapsvård stöds bevarandet av områdets särdrag och värden,
• landskapsvården främjas genom samarbete mellan de lokala invånarna och myndigheterna.

BEREDNING AV ÄRENDET

Ekenäs stad inledde år 2002 arbetet med en skötselplan för landskapsvård på Skärlandet i syfte att inrätta ett landskapsvårdsområde. Beredningen av planen leddes av en arbetsgrupp med representanter för projektets finansiärer och olika myndigheter.

Projektet presenterades för markägare i området och övriga intressenter 10.3.2003. Markägarna hade inget att anmärka i frågan. Ett informations- och hörandemöte med representanter för myndigheter och intressegrupper hölls 13.11.2003.

Ekenäs stad tillställde miljöministeriet 30.5.2006 en ansökan om inrättandet av ett landskapsvårdsområde i enlighet med naturvårdslagen för Skärlandet.

Miljöministeriet sände 26.6.2006 ansökan till de statliga myndigheter och inrättningar, förbundet på landskapsnivå samt de miljö- och markägarorganisationer som saken gäller. Samtliga ställde sig positivt till inrättandet av landskapsvårdsområdet. Förhandlingar arrangerades 30.8.2006 för representanter från miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet om inrättandet av området.

MILJÖMINISTERIETS BESLUT

Miljöministeriet inrättar ett **landskapsvårdsområde för Skärlandet** i Ekenäs som ett landskapsvårdsområde av riksintresse i enlighet med 32 § i naturvårdslagen. Områdets gränser framgår av kartan som bifogats detta beslut.

Motivering

Skärlandets landskapsvårdsområde uppfyller kraven i 32 § i naturvårdslagen för inrättande av ett landskapsvårdsområde. Följande viktiga drag ingår i skönhetsvärden för dess natur- och kulturlandskap, historiska särdrag och andra särskilda värden i området:

• Skärlandet representerar ett varierande kulturlandskap inom det Sydliga kustlandet i Finska vikens kustregion. Området hör till den hemiboreala ekzonen och jordmånen är ställvis kalkrik, vilket bidrar till en mycket mångsidig växtlighet. Utöver stränderna i innerskärgården består strandnaturen av en varierande mosaik av flador och glon. På grund av landhöjningen genomgår naturlandskapet en ständig förändring.

• Skärlandet är ett av de gamla jordbruksområdena i Finska vikens innerskärgård. Jordbruk och betesgång har oavbrutet idkats i området i åtminstone 400 år. Mångsidiga skärgårdsnäringar ger området en särprägel.

• Åkrarna med tillhörande gårdscentrum utgör kärnområdet i kulturlandskapet. Gårdscentrumen ligger i huvudsak på högre belägna områden invid åkrarna. Skogsdungarna som strukturerar landskapet är tidigare öar som nu höjer sig ovanför det annars ganska flacka landskapet.

• Ett av de viktigaste särdragen i Skärlandets landskap är de vidsträckta standbetesmarkerna, hagmarkerna och skogsbetena som fortfarande betas. Kantzonerna mellan åkrar och skog är tydligt avgränsade med mångsidig växtlighet. I lantbruksmiljön finns betydande förekomst av kulturväxter. Förekomsten av kalkrika bergarter och kalkhaltig jordmån bidrar till artrikedomen. På området finns många sällsynta och hotade arter.

• De vidsträckta områdena med flador och glon med ett rikt fågelliv är en viktig del av Skärlandets väsentliga särdrag. Bältena med strandängar ger området en särprägel tillsammans med växlingen mellan karga och bördiga områden, successionsutvecklingen, de tydligt avgränsade växtzonerna och de varierande naturliga miljöerna. Fortsatt bete är viktigt för att de väsentliga särdragen i Skärlandets landskap skall kunna bevaras.

• I skogarna och i åkrarnas skogsdungar finns många fasta fornlämningar som ökar områdets kulturhistoriska värde.

Rekommendationer

Markanvändningen för fastigheterna på Skärlandets landskapsvårdsområde planeras och förverkligas så att områdets viktigaste särdrag inte märkbart försvagas.

På området uppförs inga konstruktioner som i betydande grad försämrar landskapsområdets väsentliga särdrag, så som kraftledningar på 110 kV eller högre, eller över 30 m höga master eller andra konstruktioner.

För att Skärlandets landskapsvårdsområdes väsentliga särdrag skall bevaras och stärkas rekommenderas följande åtgärder:

• I området tillämpas den skötsel- och användningsplan som gjorts upp för det.

• Åkrar i det gamla lantbruksområdet hålls öppna och i odlingsbruk. Ängar, hagmarker och annan betesmark sköts genom bete eller slåtter. Gamla lantbruksbyggnader och konstruktioner bevaras.

• Vid skötseln av skog och kantzonerna främjas mångfalden av växter bland annat genom att gynna ädla lövträd, enar och buskar med bär.

• Nya byggnader placeras i närheten av existerande byggnadsbestånd. Stilen på nya byggnader bör anpassas efter det gamla och befintliga byggnadsbeståndet. Modern fritidsbebyggelse placeras utanför kulturlandskapets kärnområde.

• Vid planering och byggande av nya vägar undviker man kraftiga dragningar och klyvningar av landskapshelheter. Öppna vyer bevaras och speciellt från landsvägar öppnas vyer i riktning mot åkrar och stränder.

• Landskapsvårdsområdets värden beaktas då byggnadsordningen förnyas.

BESLUTETS INVERKAN PÅ PLANLÄGGNINGEN

Beslutet om inrättandet av ett landskapsvårdsområde för Skärlandet utgör en anvisning för utarbetandet av en landskapsplan för området.

BESLUTETS AVGIFTSFRIHET

Beslutet om att inrätta ett riksomfattande landskapsvårdsområde är avgiftsfritt.

TILLÄMPADE RÄTTSNORMER

Naturvårdslagen 32, 33, 34, 61 och 70 §
Naturvårdsförordningen 13, 14 och 15 §
Markanvändnings- och bygglagen 28 §
Förvaltningslagen 34 §

BESLUTETS IKRAFTTRÄDANDE

Detta beslut träder i kraft efter att det vunnit laga kraft.

SÖKANDE AV ÄNDRING

Ändring får sökas i detta beslut genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Ändring får sökas på den grund att beslutet är lagstridigt. En besvärsanvisning har bifogats.

Miljöminister Paula Lehtomäki

Överinspektör Tapio Heikkilä

BILAGOR	1. Karta över området 2. Skötsel- och användningsplan (http://www.ekenas.fi/index.php?lang=FI&p=aktuellt/10000008) 3. Besvärsanvisning
BESLUT	Ekenäs stad
FÖR KÄNNEDOM	Jord- och skogsbruksministeriet Museiverket Finlands miljöcentral Forststyrelsen Nylands miljöcentral Nylands TE-central Skogcentralen/ Kusten Nylands förbund Jord- och skogsbruksproducenternas centralförbund Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund rf. Finlands naturskyddsförbund rf. Natur och Miljö rf.